

En essä om golfturism, The Anti-Golf Movement och golfbanor med KRAV-märkning

Bo Carlsson

Idrottsvetenskap, Malmö högskola

Publicerad på Internet, www.idrottsforum.org (ISSN 1652-7224) 2004-11-09

Copyright © Bo Carlsson 2004. All rights reserved. Except for the quotation of short passages for the purposes of criticism and review, no part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the author.

Golf är en primitiv form av jordbruk!
(Rolf Wirthén, fd vd, Electrolux)

Inledning

Under min uppväxt på Bjäre- och Kullahalvön kom jag tidigt i kontakt med golf – men inte som en talangfull golfspelare, utan som en i ett gäng unga anarkister och trotskister. Ett av våra mer upproriska tilltag var när vi kollektivt gjorde ”dagens behov” – dvs tarmtömning – i ett antal hål bland bygdens golfgreener – allt natttid, självklart. Vårt revolutionära mod svek oss emellertid – tyvärr som så ofta – och vi lämnade golfbanorna utan att få se resultatet av vår subversiva verksamhet när de första golfspelarna – bourgoasin i gruppens vokabulär – anlände till banorna. Det har gått en mängd år sedan dess, och den här fraktionen – ”golfgerillan” – lever numera Svenssonliv i all högönsklig välmåga. En del av oss spelar sannolikt även golf, med rätt bra handikapp, och åker kanskerent av på golfseminstrar till Thailand och Tunisien.

Jag tillhör emellertid inte landets stora skara av golfare – 575 000 bara i Sverige, tillhörande 450 golfklubbar. Jag har däremot kommit att allt mer tycka att golf verkar vara en fascinerande aktivitet, åtminstone som en intresseväckande nisch inom det akademiska ämnet ”idrottsturism”. Döm om min förvåning när jag därutöver – i mitt alldeles färskaste intresse för idrottsturism – upptäcker att det även existerar en motrörelse till golfen och dess expansion, nämligen *The Anti-Golf Movement*, och där jag, på grund av min revolutionära kamp i ungdomen, rimligtvis borde vara hedersmedlem och rent av – i smyg – träffa någon av mina oppositionella fränder och kamrater från ungdomsåren.

Det är i den här problematiken som föreliggande korta essä tar sin utgångspunkt. Jag ska nämligen ånyo kritiskt granska golfen – men med andra vapen – och härmed lyfta fram: a) golfens expansion och dess omfattning b) golfens kommersialisering i golfturism,

c) golfens effekter på miljö och ekonomin, d) uppkomsten av en motrörelse och e) ökade krav på miljömedvetenhet.

Essän ska ses som en första inventering av ett angeläget forskningsfält. Skolad i Tomas Mathiesens anda, via bl a *Makt och motmakt*, rör det sig om radikal idrottsociologi – dock utan ungdomsårens ”samhällsomstörtande” handlingar.

Golfens expansion och dess kommersialisering i golfturism

Idrottsturismen, hävdar forskare inom näringsgrenen, är en gigantisk industri, och man kan läsa i SportBusiness.com (http://www.sportbusiness.com/static/reports_text/tourism.adp):

Sport tourism is a multi-billion dollar business, one of the fastest growing areas of the \$4.5 trillion global travel and tourism industry. By 2011, travel and tourism is expected to be more than 10 percent of the global gross domestic product. The economies of cities, regions and even countries around the world are increasingly reliant on the visiting golfer and skier or the travelling football, rugby or cricket supporter. In some countries, sport can account for as much as 25 percent of all tourism receipts.

Lisa Delpey Neirotti (2003) påtalar att 700 miljoner människor reste till ett ”främmande land” under år 2000, och att resandet beräknas öka med 4,3% fram till år 2020; motsvarande ökning för idrottsturism ligger på omkring 10%. Inom idrottsturismen finns en rad olika nischer (Weed & Bull, 2004; Hinch & Higham, 2004). Här kan nämnas vinterturismen med 70 miljoner skidåkare (Hudson, 2003), marin turism och äventyrssporter (Beedie, 2003), Men även event och idrott som city-marketing lockar till turism (van den Berg, et al., 2002). Vid sidan av stora arenor kan sport dominera hela stadsbilden och dess turism. Här är några exempel: Marathon (Central Park), Triathlon (Opera House), Formula One (Monaco) och Tour de France (Champs-Élysée).

Golf är en annan nisch inom idrottsturismen som antas locka en stor population till att resa. Precis som andra sporter, bl a fotboll, så har man spårat dess historiska rötter. Här nämns ”kolven”, ett holländskt spel från 1297 och dess belgiska variant, ”chole” från 1353. De som hävdar att spelet har sitt ursprung i Skottland nämner året 1457, och den första golfklubben, anrika St Andrews, år 1552. (Den första svenska golfbanan byggdes 1888 med hjälp av två bröder, Edvard och Robert Sager, som blivit intresserade av golf under studieåren i England. Banan var endast öppen för familjen och för deras gäster. Den första golfklubben – Göteborg Golf Klubb i Hovås, bildades 1902.)

Golf har traditionellt betraktats som ett rikemansnöje, och mindre som idrott (Readman, 2003). Golfen och dess infrastruktur har emellertid utvecklats lavinartat under senare år. (Utvecklingen i Sverige saknar motsvarighet i världen och Sverige är också ett av de mest golftäta länderna. Inom EU är det bara England som i absoluta tal har fler golfare.) Catherine Palmer (2004) hävdar att golfens utveckling på den internationella arenan beror

på medias tilltagande intresse för golf och professionella golftävlingar, men även av ett ökat intresse för hälsa och fysisk aktivitet, där golfen med åren erhållit status av ”fysisk aktivitet”. Som resemål marknadsförs därför även golfen med hjälp av folkhälsoideal och med epitet som ”avkopplande” och ”prestigefyllt” (Turco, m fl., 2003).

Palmer (ibid., s. 123) beräknar att det finns:

25-30,000 golf courses worldwide serving a market of 60,000,000 spending around £12 million per year.

En golfbana beräknas uppta 70 hektar, vilket innebär att samtliga golfbanor världen över täcker 21 000 km² av jordens landyta (vilket motsvarar nästan all brukad jord i Danmark).¹

Idag är golf inte enbart ett spel/avkoppling, utan en seriös industri som kan ha stor betydelse för olika områden/destinationer, om de kan attrahera golfare (från USA, Japan eller Europa) när vädret är ostabilare i deras egna länder. Det innebär även att besvärliga och ratade områden kan omvandlas till golfbanor och golfanläggningar.

Golfturism inrymmer, som nämnts, 60 miljoner golfare, där 44% kommer från USA, 25% från Japan och 12% från Europa (Readman, 2003). Omkring 75% av golfarna är män, och två tredjedelar är i åldern 30-59 år.

De turistländer som associeras med golfresor är Spanien/Mallorca, Skottland, Tunisien/Marocko, Italien (Toscana/Syditalien), Frankrike (Montpellier), Barbados (Sandy Lane), Egypten, Thailand och Malaysia, med i regel ett varmare klimat. Det finns emellertid även golf på Grönland, vilket i sin tur kan locka en typ av golfturister genom sin udda profil (<http://www.greenland-guide.gl/icegolf>). I vissa områden kan man tala om golfbälten. Här kan nämnas Costa del Sol (<http://www.andalucia.com/golf/home.htm>) och Myrtle Beach i South Carolina (<http://www.myrtlebeachinfo.com/cvb/golf/>), men även Öresundsregionen, ett av världens golfbanetätaste område.

Spanien och dess golfanläggningar (resorts) nämns ofta som ett tydligt exempel på kommersialisering av golfturism, vid sidan av sol och bad. Hinch & Higham (2004:118) skriver:

Golf resorts have mushroomed in the hotter climates where traditional sun, sand and sea tourism could or does exist [...] The development of integrated golf resorts in Spain capitalise on increasing levels of visitors demand for this sport in conjunction with the other attractions that exist in Spain.

Det räcker inte med golf, för ”golfturisterna”. Förutom golfspel lockar sol och bad, på platser som Spanien, Barbados, Thailand och Malaysia. I Italien frestar mat och kultur vid sidan av golfspel. I Egypten är de historiska samlingarna mäktiga varumärken. Det som skiljer golfturisterna i Skottland från övriga destinationer, förutom ett vackert landskap, är ”prestigefyllda” golfbanor som St. Andrews (<http://www.standrews.org.uk/>), vilket även lockar nostalgiska idrottsturister. Även i Sverige finns golfbanor som lockar till turism, speciellt i Södra Sverige (i Halmstad och Skåne).

Förutom traditionella resebolag som Vingresor och Fritidsresor har ett antal mindre researrangörer specialiserat sig på golfturism och på att presentera olika resmål som attraktiva golfdestinationer. Här kan nämnas: Golf Tours (<http://www.golftours.se>), GotiaGolf (<http://www.gotiagolf.se/>), Golfworld Travel (<http://www.golfworldtravel.se>), Golf Plaisir (<http://www.golfplaisir.se/>), Bindle Golf Tours, Golf Store Travel (<http://www.golfstore.se/travel/>). Det finns även en rad mycket utvecklade bokningsrutiner för golfresor på Internet (<http://www.golf.se>). Se ”Aruba – ett tropiskt paradiset” (Bilaga 1) som en bra illustration av resebolagens presentationer av ”golfmål”.

Vad är fördelarna med golf och golfturism?

Här brukar man traditionellt tala om friskvård, typ ”lev friskt, investera i golfen” och ”spela golf ofta, lev längre”, eller om ekonomiska effekter. Men svenska golfförbundet presenterar sig även på följande sätt, med rötter i den svenska idrottsrörelsens ideologi (<http://sgf.golf.se>):

Svenska golfklubbar är öppna för alla som är medlemmar i en golfklubb. De får spela på varandras banor mot en avgift, så kallad greenfee. Något som brukar utnyttjas av de allra flesta golfare. Tack vare ett unikt handicapsystem kan alla kategorier spelare tävla mot varandra. Elitspelare och nybörjare. Män och kvinnor. Och framför allt – olika generationer. Golf är en idrott för alla åldrar – en livstidsidrott. [...]

Golfsporten har förändrats genom årtiondena genom att allt fler ungdomar och kvinnor söker sig till sporten. I dag är 30 procent av alla medlemmar kvinnor och 20 procent ungdomar. Och antalet ökar! [...] Golf är en mycket fostrande idrott, där etik och moral är en naturlig del av spelet.² Golfreglerna är absoluta, de ger inte utrymme för godtyckliga tolkningar. Ett eventuellt brott mot golfreglerna bestraffas hårt, ofta betydligt hårdare än i andra idrotter.³

En golfbana är, som nämnts, ett turistmål. Att resa iväg och spela på andra banor tillhör en golfares glädjeämnen och denna turism blir till intäkter för kommunerna.

Enligt undersökningar av Volvo Scandinavian Masters, som spelades på Barsebäck Golf & Country Club 1999 i Kävlinge kommun, sågs tävlingen av 92 200 personer och omsatte omkring 60 miljoner kronor (Källa: <http://sgf.golf.se>). Det innebar att den offentliga sidan fick drygt 29 miljoner kronor i skatter och avgifter. De direkta kommunala skatteintäkterna blev drygt 1,4 miljoner kronor. Den sysselsättning som tävlingen gav upphov till motsvarar nästan 50 årssysselsatta, varav 30 inom restaurang och logi (ibid.). Enligt en annan undersökning av greenfeegäster vid Ronneby Brunn i Blekinge framkom det att 900 övernattande greenfeegäster spenderade 1,3 miljoner kronor i kommunen (ibid.).

I ett internationellt perspektiv antas golfturismen förlänga ett antal turistorters säsong, och därmed reducera säsongsberoendet. Golfturismen antas även öka den generella standarden på olika traditionella semesterorter. Dessutom förmodas golfturismen bidra till ekonomisk tillväxt i en rad utvecklingsländer, med ökad omsättning och sysselsättning.

Golfens effekter på miljö och omsättning

Det finns emellertid en rad problem involverade i golfturismen. Hinch och Higham (2004:119) menar att, trots den uppenbart ”gröna framtoningen”, golfen och golfturismen representerar en ”modifierad natur” och karakteriseras av betydelsefulla ekologiska konsekvenser. Golfturister förväntar sig, vid köp av golfresor, de grönaste golfbanorna i miljöer med strålande solsken och varmt klimat (Tunisien, Dubai och Egypten). Det har härvid gjorts beräkningar hur mycket vatten som förbrukas per dag för att bevattna banorna. Enligt Christine Palmer (2004) rörig det sig om 3 000 kubikmeter/dag, något som motsvarar 15 000 människors dagliga behov. Det är inte enbart bevattningsfrågan som är ett miljöproblem, utan även skövling av mark, erosion och kemisk besprutning av greenen. Nämnas kan ingrepp i naturen som riskerar att skada såväl den naturliga faunan som djur- och fågelliv. Mark Readman skriver (2003:189):

In contrast to traditional Scottish courses where natural features dictate course conditions, modern golf course design requires a consistency of landscape to eliminate unfair lies and unpredictable bounces. Thus the landscape of modern golf is a highly manufactured green area [...] Golf developers, not surprisingly, tend to seek out scenic areas for course location, choosing to place courses near beaches and rivers, on mountains and hills, and near outstanding features.

Är det värt dessa ingrepp i naturen? Är golfen en så pass lönsam ”industri”? Kan ekonomin befrämjas i utvecklingsländer via golfturism? Christine Palmer (2004:117) tar upp frågan när hon gör en reflektion över golfens utveckling generellt och dess betydelse för olika utvecklingsländer, och skriver:

Golf is a hugely popular sport. As a leisure activity, it is played and enjoyed by millions worldwide. As a profession, it enables a talented few to earn substantial incomes from the game. Not just from the prize money, but also from the plethora of associated marketing opportunities available to those players at top of the sport. In a similar vein, golfing holidays are an established part of the sport/activity tourism market, with countries such as Spain, Portugal, the Bahamas, Dubai, Singapore and Thailand all well-established destinations on the itinerary of golf tourism. Despite the obvious economic benefits to be gained by destinations aiming to take advantage of golf’s popularity, there has been a steady flow of voices of concern about the impact of golf course developments, particularly in the less developed countries in the world.

När det gäller golfturism och dess infrastruktur krävs det enorma (utländska) investeringar, och i det sammanhanget betonar Palmer (ibid., s. 121) att:

[It is] not in the interest of large hotel corporations to give up what are for them lucrative consumer markets.

Det innebär även att det finns en betydande oenighet om hur mycket av intäkterna från golfturismen som stannar i länder som Tunisien, Malaysia eller Thailand, respektive går till utländska hotellkedjor, flygbolag och andra finansiärer. Ett liknande resonemang presenterar Readman (2003:189):

Far from creating employment as proponents of golf advocate, golf development can actually create unemployment, especially in labour-intensive agricultural regions. Golf courses create many construction jobs during the development phase, but once the course is operating, only thirty or forty people are needed as greens keepers, caddies, and clubhouse staff – all low-paid positions. With the advent of new technologies, such as water sprinkler system [...] personnel needs are further reduced. In addition, in some countries [...] it is customary for caddies to be [...] most attractive women. These women are vulnerable to sexual exploitation [...] All of the previous contribute further to the impoverishment of the local people, including the sharp rise in living costs as a consequence of tourism invasion.

Problemet som här påtalas och som bör uppmärksammas tydligare är handeln med vackra kvinnliga caddies på golfbanor i Malaysia, Thailand och Filipinerna (Readman, 2003). Här blandas golf- och sexturism, något som självfallet skadar golfturismens anseende.

The Anti-Golf Movement och golfturism med KRAV-märkning

Samtidigt med golfens expansion har det växt fram motrörelser, främst för att hindra de stora ingreppen i lokalmiljön och negativa ekologiska konsekvenser. Golfens svar på Greenpeace är ”The Anti-Golf Movement”, vars manifest (se bilaga 2) antogs 1993. På gruppens hemsida (<http://utenti.lycos.it/dossierisarenas/golf.htm>) finns en mängd länkar till en rad konflikter mellan miljöorganisationer och golfanläggare. Gruppen verkar mot miljöförstöring och brott mot mänskliga rättigheter, vilket de anser golfindustrin ständigt kränker genom den globala golfturismen. På hemsidan finns information om en rad protester och aktioner runt om i världen (främst Europa, Asien och Nordamerika)

Ett urval av fall från deras hemsida:

They said huge water consumption was not the only thing wrong with golf courses: there was also groundwater pollution from the fertilisers and pesticides used on greens and the natural habitats lost under courses to consider. (Om en ny anläggning på Cypern, april 1999).

Pak Ahmad’s mango orchard is a small one-acre plot just below the Seven Wells waterfall on Langkawi Island in the Andaman Sea just off the coast of mainland Malaysia. It’s the only mango orchard in the valley, and its existence is threatened by plans to build a golf course [...] In order to build the golf courses, developers have cleared, or will clear, hundreds of acres of rainforest. In addition, the golf courses

bring a host of other environmental problems with them. Removing trees and vegetation from the sites brings about gullying and erosion, and in order to build the system of reservoirs and drainage pipes to irrigate the golf courses, natural slopes and ground water levels are changed. (Om en ny anläggning i Malaysia.)

The dangers of the high pesticide and fertilizer use at golf courses was illustrated at the Sapporo Kokusai Country Club in Hiroshima township on the Japanese island of Hokkaido, where managers had organic copper compounds spread on the grass to keep it from rotting under the winter snow. When it rained, the chemical was washed into the water system, killing over 90,000 fish in a nearby aquaculture project. (Om en miljökatastrof i Japan)

Problematiken som kanaliseras bl a i *The Anti-Golf Movement* har nått Svenska Golfförbundet som numera hävdar att de satsar på miljön. Ett speciellt miljöprogram för de svenska golfbanorna har tagits fram och förbundet är en stark förespråkare för minskat bruk av gödningsmedel och bekämpningsmedel (Källa: <http://sgf.golf.se>). Förbundet ger ut ett speciellt diplom till golfklubbar som uppfyller förbundets miljörekommendationer – Svenska Golfförbundets Miljödiplom.

Vid nybyggnationer ska golfen samarbeta med olika miljöorganisationer, allt för att kunna bevara det ursprungliga landskapet så mycket som möjligt (ibid.). Förbundet anser sig numera arbeta för att de golfbanor som byggs har en hög standard, garanterar ett hållbart utnyttjande av naturresurser och ger samhället en rad efterfrågade ekologiska tjänster. Ett exempel kan vara att bidra till att bevara landskapets natur- och kulturvärden och rena näringsrikt vatten från omgivande jordbruksmark. Ambitionen är att en golfbana ska vara ett föredöme miljömässigt (ibid.). Intressant att notera är att Ronneby Golfklubb fick kommunens miljöpris 2002 – nästan 10 år efter miljörelsens manifest.

Avslutning: En projektidé

Golfturismen vänder sig till en förhållandevis pengastark grupp av ”alla” medelålders västerlänningar. Olika destinationer marknadsför sig på en mängd olika sätt, och här skiljer sig destinationerna åt beroende på tradition, kultur och klimat. Det är tveklöst så att golfturismen lägger beslag på stora naturområden, vilket i sig skapar ekologiska problem eller utmaningar. I en del sammanhang ifrågasätts golfturismen, speciellt i utvecklingsländer, något som kan skapa legitimitetsproblem, och en gedigen grund för post-kolonialism (Bale & Cronin, 2002).

En annan aspekt på golfens utbredning är homogenisering av kulturer (Weed & Bull, 2004). Golfturister, hävdar Sean Gammon (2004) vill känna igen sig (träffa själsfränder) i det obekanta (nya turistmål). I kölvattnet efter golfens globalisering och dess homogenisering av kulturer riskerar kulturella skillnader härmed att suddas ut, något som i förlängningen skapar enformighet/standardisering. I ett samhälleligt (politiskt) perspektiv är det härvid viktigt att golfresan även blir en upplevelse av kulturell särart.

En viktig framtida profilering är sannolikt en viss miljömedvetenhet, och en klok relation (dialog) till olika miljöintressen och -grupper.

Om vi ska sammanfatta golfen och golfturismen och dess marknadsföring i några enkla begrepp inför framtiden blir det "ett spel för vissa", resor, kultur & avkoppling och rent av – i svensk kontext – miljömedvetenhet (á la KRAVMärkning/ <http://www.krav.se>). Då blir golf rent av en primitiv form av eko-jordbruk (<http://www.konsum.se/konsum/jsp/Crosslink.jsp?d=290>)

Den här korta reflektionen utmynnar i ett möjligt forskningsprojekt som syftar till att kartlägga och belysa golfturismens inverkan på miljön, och miljöproblematikens inverkan på val av golfresa, i koppling till andra värden som naturupplevelse, historik, sol och bad, kultur och mat. En intressant fråga är den fysiska aktivitetens/friskvårdens relation till andra mänskliga behov som resandet ska tillfredställa.

Empiriskt kan man närma sig problematiken på två olika sätt: dels en studie av golfdestinationernas olika profileringar och målgrupper, och dels en studie som tar sin utgångspunkt i olika typer av resenärer och deras motiv för val av golfresa.

Det är bara att svinga klubban och hoppas på hole-in-one; man vet dock inte vad som kan gömma sig i hålen!

Noter

- 1 Danmarks yta är 43 094 km², därav 60% brukad jord.
- 2 Något som dock motsägs av att 85% av alla disciplinärenden som inkommer till Riksidrottsnämnden (RIN) kommer från golfen.
- 3 Kan vara en bidragande orsak till alla ärenden hos RIN (se not 3).

Referenser

- Bale, John & Cronin, Mike red. (2002) *Sport and Postcolonialism*. Oxford: Berg Publishers
- Beedie, Paul (2003) "Adventure Tourism", pp. 203-40, i *Sport and Adventure Tourism*, (ed) Hudson, Simon. New York: The Haworth Hospitality Press
- Berg van den, Leo, Braun, Erik & Otgaar, Alexander H. J. (2002) *Sports and City Marketing in European Cities*
- Broman, Gi (2001) "Golf: Exercise for health and longevity", i Koplan, red *The Physician and Sportsmedicine*
- Delpay Neirotti, Lisa (2003) "An Introduction to Sport and Adventure Tourism", pp. 1-25, i *Sport and Adventure Tourism* (ed) Hudson, Simon. New York: The Haworth Hospitality Press
- Gammon, Sean (2004) "Secular Pilgrimage and Sport Tourism" pp. 30-45, i *Sport Tourism: Interrelationships, Impacts and Issues* (eds) Ritchie, Brent W. & Adair, Daryl. Clevendon: Channel View Publications.

- Hinch, Tomas & Higham, James (2004) *Sport Tourism Development*. Clevedon: Channel View Publications.
- Hudson, Simon (2003) "Winter Sport Tourism" pp. 89-123, i *Sport and Adventure Tourism*, (ed) Hudson, Simon. New York: The Haworth Hospitality Press
- Jennings, Gayle (2003) "Marine Tourism", pp 125-64, i *Sport and Adventure Tourism* (ed) Hudson, Simon. New York: The Haworth Hospitality Press
- Mathiesen, Tomas (1986) *Makt och motmakt*. Göteborg: Korpen
- Palmer, Catherine (2004) "More Than Just a Game: The Consequences of Golf Tourism", pp. 117-34, i *Sport Tourism: Interrelationships, Impacts and Issues* (eds) Ritchie, Brent W. & Adair, Daryl. Clevedon: Channel View Publications.
- Readman, Mark (2003) "Golf Tourism", pp165-202, i *Sport and Adventure Tourism* (ed) Hudson, Simon. New York: The Haworth Hospitality Press
- Turco, Douglas Michele, Riley, Roger & Swart, Kamilla (2002) *Sport Tourism*. Fitness Information Technology.
- Weed, Mike & Bull, Chris (2004) *Sports Tourism: Participants, Policy and Providers*. Oxford: Elsevier.

Bilaga 1: Ett exempel på golfmål

Aruba - ett tropiskt paradys

(http://www.golf.se/extra/pod/?module_instance=9)

Under inflygningen ser man det turkosblå havet runt den lilla ön. Här finns de kritvita sandstränderna i söder, och det inre med både skog och öken. Det ser ut som man föreställer sig ett tropiskt paradys.

Ön heter Aruba. Den är tre mil lång och en mil bred. I höst är det premiär för svenska golfresor hit. På flygplatsen slår den tropiska hetten emot. Vi befinner oss över Karibiska sjön, alldeles norr om Venezuelas kust. Här ligger Små Antillerna vars södra del, där Aruba ingår, kallas Windward Islands (öarna under vinden). Aruba tillhör Nederländerna men har självstyre sedan 1986. Den holländska drottningen är statsöverhuvud. Holländska är officiellt språk tillsammans med engelska och det lokala papiamento-språket.

Från planet ser man huvudstaden Oranjestad till vänster. På vägen till golfbanan kör man igenom den och får en försmak av dess färggranna, koloniala arkitektur. Färden i hyrbilen som man kvitterat ut på flygplatsen tar mindre än en halvtimme.

Som golfgäst bor man direkt vid banan. Hotell- och lägenhetsbebyggelsen är invävd runt de 18 hålen. Eller om det nu är tvärtom. Man känner igen modellen från Florida. Golfhålen slingrar sig fram kringgårdade av hus. Det är en bra golfbana. Robert Trent Jones jr har lagt ut den. Han har gjort ett utmärkt jobb. Amerikanska seniortouren har varit här och spelat två gånger. Klubbhuset ligger högt. Tian spelas brant neråt. Sedan har man samma sluttning att kämpa med när man ska uppför till 18:e greenen.

Det är vackert så man kan få ont i ögonen – om det nu inte är av den starka solen – med havet åt ena hållet och öknerna åt det andra. Anläggningen heter för övrigt Tierra del Sol – solens jord. Femtonde är ett riktigt giftigt korthål över vatten.

Det är amerikanska golfgäster som dominerar på banan. De åker omkring i sina bilar och känner sig som hemma.

På sistone har Aruba arbetat för att locka till sig europeiska gäster. Det sker i samarbete med holländska flygbolaget KLM, som har ett intresse av att fylla tomma platser på sina stora långlinjeplan. KLM mellanlandar nämligen av tradition på Aruba på sina fligheter till destinationerna i Sydamerika.

Spel 18 hål om dagen med golf ingår för de svenska golfgästerna. Boendet vid banan är förlagt till lägenheter för fyra eller sex, men man har viss avskildhet tack vare två eller tre sovrum och dubbla badrum. I höstens svenska golfpaket får man nio dagars sådant boende med golf.

Därpå följer fyra nätter i dubbelrum med frukost på strandhotellet Manchebo. Där har man balkongdörr rakt ut mot oceanen. Om man vill kan man köpa till ett all-inclusive-paket. Det kanske inte är så dumt, för det finns tre restauranger på hotellet. Och under den dryga veckan med golf och självhushåll har man nog hunnit beta av en betydande del av

öns övriga restaurangutbud. Strandhotellen ligger på rad. Det finns 25 stycken. Myndigheterna tillåter inte att fler byggs. Alla hotellen har badstränder, men de stränderna är på intet sätt privata. Man kan faktiskt gå rakt igenom vilken hotellfoajé man vill ner till havet, det är fritt fram.

Alla stränderna ser ungefär likadana ut. Men går man till Manchebos granne Eagle Beach så befinner man sig plötsligt i ett område som hamnat på en lista över de tio bästa stränderna i världen. Utan att man märker någon större skillnad.

Havet är en stor attraktion, inte bara för tropiska bad. Det handlar också om dykning, inte minst vid ett berömt gammalt skeppsvrak, snorkling, windsurfing mm.

Snett över gatan från Manchebo ligger Arubas andra golfbana, en niohålare som öppnas i höst. Vidare finns det en bana med så kallad äventyrsgolf. Om jag säger att det är någonting mitt emellan minigolf och korthålgolf så tror jag ni förstår ungefär vad det är.

Men livet på Aruba är inte bara golf och sandstränder. Nordsidan av ön är brutal med stora klippor. Det är där vindarna kommer åt mest. Vågorna från Karibiska sjön slår in med full kraft. Men där finns en lagun, eller naturlig pool som den kallas, där det känns rätt spännande att bada. Det är ett utflyktsmål där man inte kan köra bil ända fram utan måste gå några hundra meter.

Vägarna på ön är sådär. I Oranjestad kan man kanske hamna i rusningstrafik, det vill säga perioder när allt står stilla. Men annars flyter det på. Ska man inte längre än tre mil är tiden knappast en faktor.

Mitt på ön ligger ett kulligt skogsområde där högsta punkten är 188 meter över havet. Från golfbanan ser man ökenjeeparna som kör omkring på utflykter med turister. Växtligheten består bland annat av stora odlingar av aloe, som används till sårläkande krämer, väldoftande skönhetspreparat mm. Det har varit en industri på ön i 100 år. Dominerande näringar är annars turistindustrin och ett antal oljeraffinaderier.

Fakta:

Läge: Västindien. En av de tre ABC-öarna, de två andra är mera kända Curacao samt Bonaire.

Invånare: Nästan 100 000, därav 30 000 i Oranjestad, som är den enda staden.

Valuta: Florin, kurs drygt 4 kr. US dollars går också bra.

Kostnadsläget: Ungefär som i Sverige.

Golfresa: Drygt 15 000 för två veckor med nio dagars golf (Olkaresor). Sol- och badresor finns också, från cirka 9000 (Ving).

Greenfee: En rond på 18-hålsbanan cirka 800 kronor. Priset på niohålsbanan inte fastställt.

Annat att göra: Bad och vattensport. Berömd fjärilsfarm. Elva casino. Nattklubbar och shower.

Bilaga 2: The Manifesto of The Anti-Golf Movement (1993)

1. Golf courses and golf tourism are part of a “development” package which includes infrastructure (multi-purpose dams, airports, ports, roads, bridges), mass tourism, expensive housing, entertainment facilities, export-oriented agriculture (flowers, exotic fruits and vegetables), and industrial parks/zones.
2. At the heart of the golf industry is a multi-billion-dollar industry involving transnational corporations, including agribusiness, construction firms, consultancies, golf equipment manufacturers, airlines, hotel chains, real estate companies, advertising and public relations firms as well as financial institutions. The transformation of golf memberships into a saleable commodity has resulted in widespread speculation and dubious practices. In many countries golf course/resort development (including time-sharing resorts) is in reality often a hit-and-run business. The speculative nature of memberships and associated real property transactions also makes the industry very high risk. In the wake of the current slowdown in the Japanese economy, many golf course and resort companies have become bankrupt, with investors and banks bearing the losses. The bulk of the foreign exchange earned from golf courses and golf tourism does not stay in the local economy. The benefits, which do remain, are reaped by a few business people and their patrons.
3. The green golf package can be compared to the Green Revolution package in agriculture. Golf courses are in fact another form of monoculture, where exotic soil and grass, chemical fertilizers, pesticides, fungicides and weedicides, as well as machinery, are all imported to substitute for natural ecosystems. These landscaped foreign systems create stress on local water supplies and soil, at the same time being highly vulnerable to disease and pest attacks. Just as the Green Revolution is collapsing in country after country, the Golf Green is also fraught with ecological problems. The environmental impacts include water depletion and toxic contamination of the soil, underground water, surface water and the air. This, in turn, leads to health problems for local communities, populations downstream and even golfers, caddies and chemical sprayers in golf courses. The construction of golf courses in scenic natural sites, such as forest areas and coral islands, also results in the destruction of biodiversity.
4. In addition to environmental damage, golf course and resort development often creates skewed land use, displacing local communities or depriving them of water and other resources. In a number of countries, the victims of such projects are subject to police or military intimidation when they protest against the destruction caused by golf courses.
5. The golf industry aggressively promotes an elitist and exclusive resort lifestyle and notion of leisure. This globalization of lifestyle is also a form of exploitation, the victims being the wealthy urban population who are encouraged to spend their surplus dreams and illusions, at the expense of the environment and other members of society.

Golf course and golf tourism development violate human rights in every sense of the word.

6. In the face of growing criticism of the adverse environmental impacts of golf courses, the industry is promoting the notion of “pesticide-free,” “environmentally-friendly” or “sensitive” golf courses. No such course exists to date, and the creation and maintenance of the “perfect green” comprising exotic grass inevitably requires intensive use of chemicals.
7. Similarly, the increasingly touted Integrated Pest Management (IPM) system as an alternative to the use of pesticides on golf courses is not a solution. In practical terms, application of pest control through IPM is impossible to achieve and should be viewed as nothing more than a hollow attempt to make golf courses appear less toxic than they are. The danger is that IPM will be taken seriously by officials involved in the approval of golf courses. Under scrutiny, the theory of IPM can be easily discredited. It should also be stressed that considerable amounts of chemicals are used in the preparation of a golf course and in fertilizing the grass. These are toxic, too, and thus make golf courses a threat to the environment and health.